TÉMA 02 / 06

Pravopis

✍️ Shoda, i/y, bě/bje, nn/n… ⏱ Doporučený čas: 45 min 🎯 Klíčové: psaní i/y, zdvojené souhlásky

📚 Teorie

PSANÍ I / Y PO OBOJETNÝCH SOUHLÁSKÁCH

Po **tvrdých souhláskách** (h, ch, k, r, d, t, n) píšeme vždy **y/ý**.

Po **měkkých souhláskách** (ž, š, č, ř, c, j, ď, ť, ň) píšeme vždy **i/í**.

Po **obojetných souhláskách** (b, f, l, m, p, s, v, z) je třeba si pamatovat slova nebo znát pravidlo (vyjmenovaná slova + slova příbuzná).

Souhláska	Vyjmenovaná slova (výběr)
B	být, byt, obyvatel, dobytek, bystrý, bylina, kobyla, příbytek…
L	lyže, lykat, lysat, lýtko, lysý, lýko, plynouti, polykat…
M	mýt, mýlit, mýto, myš, hmyz, mýdlo, mys, mysl…
P	pýcha, pytel, pysk, netopýr, slepýš, pyl, kopyto, klopýtat…
S	syn, sýr, syrový, sýkora, sýček, sysel, sychravý, Syria…
V	výr, vykat, výt, vydra, výskat, zvykat, vyžle, závysk…
Z	brzy, jazyk, nazývat, zbývat, vzýkat, zylindr…

SHODA PŘÍSUDKU S PODMĚTEM

Pokud je podmět **rod mužský životný** → přísudek v min. čase: **-i** (chlapci šli).

Pokud je podmět **jiný rod nebo neživotný** → přísudek v min. čase: **-y** (dívky šly, stromy padaly).

Podmět	Příklad	Koncovka
Muž. životný	žáci psali, psi běželi	**-i / -í**
Žen. rod	žákyně psaly, kočky běžely	**-y / -ý**
Střed. rod	kuřata pobíhala, auta jela	**-a**

Muž. neživotný	stromy padaly, domy stály	**-y / -ý**

ZDVOJENÉ SOUHLÁSKY A PŘÍPONY

- **-nn-:** pokud základ slova končí na *-n* a přidáme příponu *-ný/-ní* → **-nný/-nní**: cena → cenný, sen → senný, plamen → plamenný
- **-nn- vs. -n-:** bylinný (bylina + -ný → bylinný), ale bahenní (bažina → bahenní)
- **Přípona -ný/-ní:** přídavná jména od podstatných jmen: vlna → vlněný, dřevo → dřevěný, slama → slaměný
- **Výjimky:** ranní (ráno + -ní), denní (den + -ní) – zdvojena

bylinný nebo byliný?

bylina + -ný **bylinný** ✓

byliný = CHYBA (chybí jedno n)

PSANÍ BĚ/BJE, VĚ/VJE, MĚ/MNĚ, PĚ

Skupina	Příklad správně	Časté chyby
bě	běžet, obě, kobě	bjěžet ✗
vě	věda, svět, dvě	vjěda ✗
mě	měl, město, paměť	mně ✗ (mně = dativ „mně se zdá")
mně	mně (dativ), mnou	mě ✗ tam, kde patří mně
pě	pět, pěst, opěra	pjět ✗

SLOVESNÉ TVARY – MLÍT VS. MÝT VS. MÍT

- **mlít** (mlet, umlet) = rozmlít, umlít: „umlel mlýnek" – infinitiv *umlít*, ne umlýt
- **mýt** = umýt, omýt, myjeme
- **mít** = vlastnit
- Pozor: „umlýt" je chyba – správně „**umlít**" (z mlít)

Reálné úlohy z JPZ testů

JPZ 2024

Úloha 13 – která věta je zapsána pravopisně správně?

- **A** Prodáváme byliné čajové směsi.
- **B** Prodáváme byliné čajové směsy.
- **C** Prodáváme bylinné čajové směsi.
- **D** Prodáváme bylinné čajové směsy.

Vysvětlení [viz řešení na str. …]

JPZ 2025

Úloha 13 – která věta NENÍ zapsána pravopisně správně?

- **A** Konečná cena objednaného dortu tetu dost vyděsila.
- **B** Popálená kůže na lýtku se dítěti poměrně brzy zahojila.
- **C** Jablka zřejmě budou v tom proutěném košíku za dveřmi.
- **D** Při rozcvičce museli žáci dvakrát oběhnout fotbalové hřiště.

Vysvětlení [viz řešení na str. …]

JPZ 2024

Úloha 5 – ANO / NE: je slovo napsáno pravopisně správně?

5.1	Rodiče koupili do obývacího pokoje krásné *bavlněné* závěsy.	ANO
5.2	Zrnkovou kávu je vhodné *umlýt* až těsně před přípravou nápoje.	NE
5.3	Poslední zbytky špinavého sněhu *smyl* ze silnic včerejší prudký déšť.	ANO
5.4	Sýrové pohoštění pro příchozí *ozdobila* hostitelka hroznovým vínem.	ANO

Vysvětlení [viz řešení na str. …]

JPZ 2026

Úloha 12 – najdi 4 slova s pravopisnou chybou v textu o masopustu

> Masopustní průvod prošel celou vsí. Účastníci měli na sobě slamněnou výzdobu a pečlivě vybranných kostýmů. Medvěd zdravil diváky a ukláněl se medvědovy chůzí. Basy hrály celý den. Náměstí bylo krásně nazdobené.

Podtržená slova: *slamněnou, vybranných, medvědovy* – oprav chyby:

Řešení [viz řešení na str. …]

Procvičování

PROCVIČOVACÍ ÚLOHA 1 – VYBER SPRÁVNOU VARIANTU

Ve které větě je pravopis správně?

- **A** Žáci si zakoupyli nové učebnice.
- **B** Žáci si zakoupili nové učebnice.
- **C** Žácy si zakoupili nové učebnice.
- **D** Žáci si zakoupyly nové učebnice.

Řešení [viz řešení na str. …]

PROCVIČOVACÍ ÚLOHA 2 – VYJMENOVANÁ SLOVA PO B

Doplň správně **i/y** do vět:

a) V nádobě b_lo moc vody.
b) Na louce rostly b_liny.
c) Rodiče si koup_li nový b_t.
d) Na farmě chovali dob_tek.

Řešení [viz řešení na str. …]

PROCVIČOVACÍ ÚLOHA 3 – SHODA PŘÍSUDKU S PODMĚTEM

Doplň správnou koncovku přísudku:

a) Dívky se smál_ a zpíval_.
b) Koně klupal_ po dlažbě.
c) Kuřata se válel_ v prachu.
d) Chlapci i dívky se usmíval_.

Řešení [viz řešení na str. …]

PROCVIČOVACÍ ÚLOHA 4 – ZDVOJENÉ SOUHLÁSKY

Správně nebo chybně? Oprav chybná slova:

a) cenný kámen b) plamenný projev c) jednodenní výlet d) bahenní plyn e) kamený most

Řešení [viz řešení na str. …]

PROCVIČOVACÍ ÚLOHA 5 – MĚ / MNĚ

Doplň správně **mě / mně**:

a) To ___ se nelíbí. b) Ode ___ to víš? c) Bez ___ to nezvládneš. d) Napadlo ___, že…

Řešení [viz řešení na str. …]

PROCVIČOVACÍ ÚLOHA 6 – PŘÍPONY -SKÝ/-ZSKÝ/-CKÝ

Vytvoř přídavné jméno:

a) Francie → franc_zský / franc_ský b) Vídeň → vídeňský c) Anglie → anglický d) Čechy → český

Řešení [viz řešení na str. …]

PROCVIČOVACÍ ÚLOHA 7 – SLOVESA S -Í- / -Ý-

Správně nebo chybně?

a) umít nádobí b) umlít kávu c) omýt ruce d) umylí to stroj

Řešení [viz řešení na str. …]

PROCVIČOVACÍ ÚLOHA 8 – VELKÁ/MALÁ PÍSMENA

Označ, kde patří velké písmeno:

a) výlet do prahy b) řeka vltava c) vánoce d) prezident novák e) ulice korunní

Řešení [viz řešení na str. …]

PROCVIČOVACÍ ÚLOHA 9 – SLOVA PŘÍBUZNÁ A PRAVOPIS

K vyjmenovanému slovu najdi příbuzné slovo a doplň i/y:

a) lyže → ly_ař b) mýt → my_í c) být → neby_alý d) syn → sy_novec

Řešení [viz řešení na str. …]

PROCVIČOVACÍ ÚLOHA 10 – KOMPLEXNÍ VĚTA

Najdi v těchto větách pravopisnou chybu a oprav ji:

a) Babičce se podařilo umýlit vlnu na přadeno.
b) Bavlněný kapesník leží na polici.
c) Místní obyvatelé jsou na nás příliš zvikly.

Řešení [viz řešení na str. …]

PROCVIČOVACÍ ÚLOHA 11 – OPRAV TEXT (4 CHYBY)

> Holuby seděly na střeše a vrkaly. Chlapci je krmily chlebem. Starý holubník byl dřevěný a trochu shnylý. Děti přiběhly z ulice a pomohly tatínkovy.

Najdi a oprav 4 pravopisné chyby:

Řešení [viz řešení na str. …]

⚠️ Chytáky

⚠️ Chyták 1: bylinný ≠ byliný

bylina + *-ný* → bylin-ný (základ *bylin-*, přípona *-ný* → zdvojení n). Nejčastější chyba v testech!

⚠️ Chyták 2: umlít × umlýt × umýt

umlít = rozemlít (mlít → umlít) | **umýt** = omýt (mýt → umýt) | „umlýt" NEEXISTUJE.

⚠️ Chyták 3: Shoda při více podmětcích

Jsou-li podměty různého rodu, přísudek se shoduje s nejbližším podmětem. Je-li mezi podměty aspoň jeden muž. životný, přísudek je v muž. životném rodě: „Jana a Pavel přišli."

⚠️ Chyták 4: směsi × směsy

směs je ženského rodu, 1. pád mn. č. = **směsi** (vzor kost). „Směsy" je CHYBA.